

Vluchtelingen en corona

Linda Polman

In warm zomerweer wagen altijd al meer vluchtelingen de boottocht over de Middellandse Zee. Europa vreest dat het er dit jaar extra veel zullen zijn: coronavluchtelingen. Herkomstlanden van asielzoekers in het Midden-Oosten en Afrika hebben beperkte gezondheidszorg en de virusuitbraak gaat bovendien voedseltekorten veroorzaken.

Intussen bivakkeren in het Noord-Syrische Idlib een miljoen ontheemden, vaak in opvangkampen waarin 1,5 meter afstand houden onmogelijk is, gebrek is aan schoon water en toiletten overstromen. Buurland Turkije houdt zijn hart vast voor een exodus en stuurde extra troepen naar de grens met Syrië. Turkije ontving al 3,7 miljoen vluchtelingen. De achterban van president Erdogan was zijn geduld al aan het verliezen en kijkt sinds corona met een boze blik naar vluchtelingen die een beroep doen op Turkije's beperkte gezondheidszorg. Europa ziet het waterbedeffect al voor zich: als vluchtelingen vanuit Idlib Turkije binnenstromen, zullen vluchtelingen die al in Turkije waren dwars door de grensslagbomen van Griekenland en Bulgarije naar buiten geduwd worden. Extra eng: het zijn mogelijk virusdragers. Waren vluchtelingen in Europese ogen al een gevaar voor de Europese veiligheid, nu zijn ze ook gevaarlijk voor de volksgezondheid.

De EU is van plan zich met hand en tand te verdedigen tegen de mogelijke 'invasie'. Griekenland, het Europese 'schild tegen Turkije', posteerde al een paar duizend militairen langs de Turkse grens. En dat terwijl de EU niet zou mogen klagen: in 2019 deden in heel Europa 580.000 mensen een eerste asielaanvraag. Wereldwijd waren er meer dan 70 miljoen vluchtelingen en ontheemden die dus níét naar Europa kwamen, maar in buurlanden worden opgevangen. Toch doet

Europa er alles aan om de aantallen asielzoekers nog verder naar beneden te krijgen. De Universiteit van Oxford concludeerde in 2018 dat Europa 'bereid is om elke morele en humanitaire prijs te betalen om vluchtelingen en migranten te weren uit Europa'. Nu met corona-angst al helemaal. Populisten zeggen dat je het virus kunt tegenhouden met dichte grenzen. Premier Orban van Hongarije beweerde tijdens de vluchtelingencrisis in 2015 al dat 'tientallen miljoenen vluchtelingen met hun ziektes zullen proberen Europa binnen te vallen'. 'Gemedicaliseerd nativisme', immigrantengroepen stigmatiseren als dragers van besmettelijke ziekten, is van alle tijden. In de 19e eeuw kregen Duitse immigranten in de VS de schuld van gele koorts en Oost-Europese Joden van TB. De Amerikaanse president Trump noemt corona het 'buitenlandse virus'. Hij activeerde in maart dit jaar een federale wet die hem 'magical authority' geeft om de grenzen te sluiten in het belang van de volksgezondheid. In 2018 zei Trump al dat hij geen immigranten meer wilde uit Afrikaanse en Caribische 'shithole' countries. Hij had liever Noren.

Het gemedicaliseerde nativisme bloeit ook in Europa. Vaker dan voorheen duwt de Griekse kustwacht vluchtelingenbootjes terug naar Turkse wateren en Maltese kustwachtschepen geven vluchtelingenbootjes benzine mee om door te varen naar Sicilië. Nationalisten marcheren door Polen met de leuze 'Puur Polen, Blank Polen' en Liga-leider Salvini eist het aftreden van de Italiaanse regering omdat die de kustwacht toestaat bootvluchtelingen te redden als ze pal voor de kust van Italië dreigen te verdrinken. 'Dat is geen racisme, maar gezond verstand', zei hij.

Het wordt een lange, hete zomer voor vluchtelingen in Europa. ■

